

Spreten učitelj zná tudi s svojim vedénjem vsakateremu biti v lepi vzgled. „Beseda gine, vzgled rine“ pravi pregovor in vsakdo, kateri je le kako šolo obiskoval, vé dosti povedati, koliko so učiteljevi vzgledi na njega vplivali, in reči smem, da prihodnja generacija bode največ taka, kakoršni so zdanji učitelji. Vpliv vzgleda je pa toliko zdatnejši, ako ni umišljen, in marsikatera beseda, marsikatero ravnanje učiteljevo se tako globoko v srce vleže, da se gojenec tega še v poznih letih spominja.

Plačilo za svoj veliki trud najde pa marljivi učitelj v svoji zavesti, katera ga povzdiguje čez vse omahljive hvale ter ne uporablja nikdar takih sredstev, katera brez delavne vzgoje hipno zadovoljnost in bobnečo pohvalo vzbujajo, kajti vsaki svojemu poklicu zvesto udani učitelj, čim zaslužnejši je tudi večkrat, žanje za svojo marljivost in delovanje zraven hvale gotovo tudi grajo.

Jako dobrodelni in glavni učinek vzgoje je pa ta, ako sami sebe ravno z vzgojo povišujemo in oblažujemo.

Tako deluje vzgojevalna pridnost na najbolj uspešen način v prid vsacega posameznega, kakor tudi vseh vkup, in potrpežljivost, neizmerna potrpežljivost, katera je pri vzgoji otrok tolikanj potrebna, storí, da so učitelju udani in nagnjeni ne le učenci, ki jih poučuje in vzgoja, temuč tudi njihovi stariši in vsi, ki vplivajo na šolsko vzgojo. Učitelj, prevažna in težavna je tvoja naloga: bodi tedaj strpljiv in spreten!

Ustrahovanje v šoli.

Zdanja ljudska šola je javni zavod, v kateri mora hoditi mladina brez izjeme na stan, národnost in veroizpovedanje, ako jo postava s 14. maja 1869. l., §. 23., ne odveže. Njen glavni namen je vzgojevati mladino, da bode нравna in pobožna, jej razvijati duševne moči, oskrbovati jo s potrebnimi znanostmi in vednostmi, in sicer v toliki meri, da se lahko dalje omika za življenje, da bodo enkrat iz nje prida ljudje in državljani. Vsaki javni zavod pa, ako hočemo ž njim kaj prida doseči, in da se ohrani red, mora imeti v to potrebnih pravil, katerim se morajo njegovi člani podvreči.

Tudi ljudska šola je taka naprava, v katero morajo hoditi skorej brez izjeme vsi otroci. Mej šolskimi otroci se pa nahaja obilo nežnih, nedolžnih in nepopačenih src, a so pa tudi taki, v katerih mladih srcih je že prezgodaj pognal zarodek hudobije. Take mora šola voditi na pot poboljšanja. Ker pa lepa beseda vselej ne najde lepega mesta, treba je postav, po katerih se mora mladina ravnati in jih na tanko izpolnovati. Vse to nam določuje manj ali več šolska postava, katero morajo šolski otroci, stopivši v šolo, poznati.

Kaznovati in vedno kaznovati neubogljive učence, je pa zeló težavno ter napredku in pouku škodljivo. V šoli, v kateri se družega ne dela, nego kaznuje, potratí se preveč časa, in sicer toliko, da ga za posamezne šolske predmete primanjkuje. Taka šola ne napreduje, ampak zaostaja, ter gre rakovo pot. Dalje so nekateri stariši neubogljivih otrok tako lehkomišljeni, da se jim mrzí, ako se kaznuje njihov otrok zbog te ali druge napake, katera je morebiti v kvar posameznim ali vsi šoli, ter delajo na to, da obrekujejo šolo, njene naprave in učitelja.

Slednjič je pa učitelj nove šolske dóbe toliko preobložen z delom, da mu ni toliko mar kaznovanje, temveč hrepení in dela le na to, da bi pri mladini mogel vse z lepo besedo doseči; prepogosto kaznovanje mu je pa že prav nadležno, ker je manj ali več združeno s strastjo, recimo vsaj z nevoljo, katera škoduje zdravju.

Večkrat je pa učitelj sam kriv, da mora v šoli bolj pogosto kaznovati. Treba je tedaj, da se učitelj po vsi svoji moči kaznovanju v šoli ogiba. Zatorej naj se povsod v šoli in zunaj šole dostojno véde.

Učenci morajo učitelja imeti kot nekako vzvišenega človeka, ki ni zapleten v nikake pregreške in nerednosti. Učitelj naj bode torej mej ljudstvom tak, o katerem se ne vidijo tudi najmanjši npravstveni pregreški. S svojim treznim in spodobnim vedénjem, z neomahljivim značajem bode naj ljudstvu dober vodnik in moder svetovalec, kateremu edina skrb je le to, kar je njegov poklic. V šoli naj deluje vestno, pa tudi zunaj šole naj ne zamuja nobenega trenutka, v katerem bi ne povzdigoval omike in blagostanja národa svojega. Tak učitelj pridobiva si zaupanje in ljubezen starišev in občine, in ako uživa ljubezen odrastlih, vzbujala se bode do njega tudi ljubezen v otrocih, kateri bodo šolske postave radovoljno in veselo izpolnjevali, vse storili, ter si pridobivali in ohranovali ljubezen učiteljevo. Ako pa učitelju teh čednosti manjka, naj se trudi in dela kakor hoče, naj še tako lepo in vzvišeno govori o tej ali oni reči, plod njegovega delovanja bode le polovičarski.

Učitelj naj bode v šoli prvi in zadnji. Ves za uk odločeni čas porabi naj v šoli, ter naj čuje nad mladino tudi v tako zvanih prenehljajih. Vsaj ima pa tudi posla dovolj, ako le hoče. Pred šolo, ko se učenci zbirajo, naj jim pomaga pri nalogah; s slabimi naj ponavlja prejšnje nauke. Učenci, zapazivši učitelja prvega v šoli, hodijo mirno in tiho na svoj odločeni kraj, z nekakim spoštovanjem, kakor ljudje v cerkvi. Tako čujočemu, za uk in šolo vnetemu učitelju ni treba vedno upiti praznih besedi: „Tiho in mirno!“

Po nekaterih šolah na deželi je pri celudnevem pouku navada, da otroci ostajajo v šoli in čakajo popoludnevnega uka. Tudi tù jih mora učitelj skrbno nadzorovati. To se lahko zgodi, vsaj je celudnevni pouk le na večrazrednicah, v katerih naj se učitelji vrsté pri nadzorovanji. Naj se že nadzoruje tù tako, ali tako, vender pa smelo trdim, da v takem slučaju mora učitelj na spodobnost in lepo vedénje svojih učencev sam paziti.

Dalje mora učitelj pri poučevanji glasno, počasi, razločno in umljivo govoriti. Za stvar, katero razlaga, mora biti tako pregret, da se mu to na obrazu bere. V takem slučaju bodo ga učenci radi poslušali, in si stvar dobro zapomnili. Pri poučevanji naj bode miren na primernem prostoru, od koder vse učence previdi. Ako zapazi kak nered, naj nikar precej ne opominja, še manj pa kaznuje, ampak učenca, ki ne pazi, naj hitro vpraša.

Slednjič naj učitelj le redko ukazuje in prepoveduje, in kadar zapoveduje, naj vselej trdi, kakó naj se to pa to izpolnuje, ne pa prepoveduje. To pa, kar je enkrat zapovedal ali prepovedal, mora se strogo in brez vsakega omahljaja zgoditi. Z nalogami, posebno s predolgimi in pretežkimi, naj učitelj ne preobлага mladine, vedoč, kakó težavno je posebno otrokom na kmetih v neprilicnih stanovanjih, da kaj spisujejo. Prepogoste naloge odvrčajo mladino od šole, ter jo izpreminjajo v kraj muk in nadlog. — Da pa učitelj vseh kazni, posebno teh, ki izvirajo iz hudobije, odstraniti nikdar ne bode mogel, je samo po sebi razumljivo. A vender, ako si bode po vsi svoji moči prizadeval, da bode svoje učence vedno vestno varoval in jih k dobremu napeljeval, bode njegovo prizadevanje od dné do dné uspešneje in blaženstneje. Sicer pa naj učitelj tudi večkrat misli sam na svoje slabosti v mladih letih, ter naj tudi potrpi in prizanaša otrokom kaj, kar ne izvira ravno iz hudobnega srcá, temuč prihaja le bolj iz otroške razmišljenosti.

Jak. Cepuder.